

Školiteľský posudok na prácu

Otmar Beneš: „Černý Petr“: česká společnost a Čestný štít protektorátu Čechy a Morava

S kolegom Benešom som sa zoznámil v rámci pravidelných stretnutí na mojom seminári Češi a jejich susedé. Už v rámci bakalárskeho štúdia so sa stal jeho školiteľom, Po úspešnom absolvovaní prvého stupňa vysokoškolského štúdia, kde sa podrobnejšie zaoberal periodikom *Signal* a propagandou Wehrmachtu v okupovanej Európe, sme hľadali novú tému. Kolega prišiel s nápadom venovať sa Čestnému štítu protektorátu Čechy a Morava. Podobne ako v prípade *Signalu*, prvotný impulz súvisel s jeho zberateľskou vášňou.

Už v začiatkoch sa ukázalo, že kolegu čaká náročná heuristika, pričom ani z hľadiska faleristického sa nemohol opierať o podrobnejšie spracované dáta. Toto dobre ilustruje záverečný zoznam použitých prameňov a literatúry, resp. fakt, že Otmar Beneš venoval veľa priestoru v práve teoretickým otázkam spojeným s faleristikou. V tomto smere oceňujem aj sprostredkované informácie o civilných vyznamenaniach a medailách v rámci celých českých moderných dejín. Jeho práca, okrem vhl'adu a interpretácie protektorátnej politiky, predstavuje aj zaujímavý vstup do faleristickej problematiky, je dobre premysleným pokusom o metodologickú inováciu. Práve preto presahuje aj striktne chronologický rámec druhej svetovej vojny, čo sa odráža na zložení jednotlivých kapitol.

Diplomová práca je rozdelená do ôsmich kapitol, ku ktorým je potrebné pripočítať ešte úvod, záver, a prílohu obsahujúcu meno slov 767 ocenených osôb (kolega odhaduje, že vyznamenaných mohlo byť cca 2000 osôb). Prvé tri kapitoly predstavujú úvod do problematiky. Beneš prichádza s vlastným prístupom k historicko-faleristickému bádaniu, ktorý symbolizuje tzv. dekoračný trojuholník zobrazujúci vzájomné vzťahy medzi dekorujúcim, dekorovaným a publikom, pričom sa odvoláva predovšetkým na tézy Maxa Webera a Michaela Foucaulta. Veľmi oceňujem širší historický úvod, v rámci ktorého sa podrobnejšie venuje obdobiu prvej republiky. Problematiku sa snaží čo najprecíznejšie ukotviť historicky, v kontexte vývoja civilných vyznamenaní. Štvrtá a piata kapitola je zameraná už na obdobie Protektorátu Čechy a Morava, resp. na dekoračnú prax nacistického Nemecka. Hovorí o praktických podmienkach ale aj ideových kontextoch vzniku prvého civilného vyznamenanania.

Z hľadiska užšieho vymedzenie problematiky je zásadná šiesta kapitola, ktorá je venovaná založeniu a udeľovaniu Čestného štítu protektoratu Čechy a Morava v rokoch 1944–1945. Fakt, že tento odznak nemal žiadnu oporu v ríšskych ani protektorátnych zákonoch, interpretuje Beneš ako vedomý krok K. H. Franka: „*vytvoril presne takový kompromis, jaký potreboval: tedy dekoraci, která bude sice velmi věrohodně připomínat státní vyznamenání, za které bude také oficiálně označována, zároveň však nebude schopna podpořit myšlenku autonomie a právní subjektivity Protektorátu, resp. institut takové dekorace může být kdykoliv zpochybněn.*“ (s. 82). Na vzorke 735 vyznamenaných zostavil grafy vyznamenaných podľa spoločenského postavenia. Dominovali medzi nimi predstavitelia štátnej správy. Následne v siedmej kapitole sa Beneš venuje retribúcií po druhej svetovej vojne, v rámci čoho mohlo práve ocenenie za dobré služby minulému režimu znamenať zásadný problém. Ukazuje sa však, že vyhlásenia o „jízdenkách na Sibír“, „zálohách na provaz“ alebo „černých Petrech“ sa nepotvrdili (s. 107).

Oceňujem aj zistenia spojené s výrobou a slávnostným odovzdávaním odznaku, či dôležitej diskusie o „národnej cti“ a nacistických propagandistických zámeroch a prepojene na svätováclavský kult, či analýzu nacistického myslenia v kontexte „českej otázky“. Zároveň by som rád uviedol, e s prístupom kolegu Beneša k štúdiu a k rôznym školským povinnostiam som bol vždy nadmieru spokojný. Z toho dôvodu som ho nabádal aj k účasti v študentských súťažiach, resp. k tomu, aby sa začal hlásiť aj na vedecké podujatia. Preto ma potešilo, že sa kolega rozhodol pokračovať na treťom stupni vysokoškolského štúdia na Ústave českých dejín.

Aby som to však zhrnul, Otmar Beneš odovzdal zaujímavú a prínosnú prácu, ktorú dobre podložil primárnym výskumom. Bádala v desiatich archívoch a študoval napríklad aj filmové zábery. Preukázal prehľad v obdobnej spisbe a v práci sa nevyhýba ani teoretickejším otázkam. Naopak, prišiel s inovatívnym prístupom k štúdiu faleristiky. Z týchto dôvodov mi na záver ostáva len konštatovať, že predložený text spĺňa všetky nároky kladené na diplomovú prácu a navrhujem ho hodnotiť ako výborný (1).

V Prahe, 6. 9. 2019